

Fange nummer 422 blev løsladt for 25 år siden

Første gang, Christmas Møllers skipper skulle befries, sagde han nej
anden gang forpurrede fængselsinspektøren det —

Den 30. april 1945 blev fange nummer 422 løsladt fra Horsens Statsfængsel. Tre år havde han siddet bag tremmerne, og han havde penge på lommen, da han hankede op i kuffert og gik ned gennem alleen, væk fra den grimme, grå bygning, som havde været rammen om hans tilværelse så lang tid. Da han mønstrede af, fik han udleveret godt 270 kroner. Selv fandt den løsladte fange, at det var en ganske god indtægt - når man tager i betragtning, at han længe kun fik ti øre om dagen for at lave konvolutter.

Manden var skipper Valdemar Schmidt, Drejens, ved Kolding fjord. Mange år havde han med sit fartøj „Argo” pløjet søen for at få det daglige udkomme. Nu var skibet væk, sprængt i luften af den tyske besættelsesmagt, fordi han havde formastet sig til at sejle den danske politiker Christmas Møller ud i friheden, så han fra England kunne inspirere den danske modstandsbevægelse.

Sagde først nej tak

Schmidt kunne godt være kommet ud før. I det første tilfælde sagde han pænt nej tak. Det var, da de modstandsfolk, som var anbragt i en særlig afdeling i fængslet, blev befriet ved en dristig aktion. Nej, sagde den gæve skipper, fordi han ikke havde lyst til som en lidt ældre herre at friste et forfulgt menneskes tilværelse.

Anden gang var det fængslets inspektør, der kom i vejen med en slæde. Skipper Schmidt var - trods fængselsopholdet - i stand til at følge krigens udvikling gennem illegale blade. Da han gennem denne ting fik indtrykket af, at Hitlers regime sang på sit sidste vers, ville han gerne være med i opløbet - i frihed. Han skikkede derfor bud til modstandsbevægelsen og bad om at blive befriet.

Forberedelserne til aktionen blev gjort. Nogle dage efter anmodningen fik Schmidt af nattevagten at vide, at befrielsen var forestående. Han fik besked om at stille ved

Schmidts fodvorter var så alvorlige, at han måtte til lysbehandling på Horsens Kommunehospital.

En usmdvanlig ordveksling

Af en fængselsbetjent fik Schmidt at vide, at befrielsesaktionen hverken ville blive gennemført første eller anden gang, han var på hospitalet, men derimod tredje gang. Den dag, det hele skulle være foregået, kom der besked fra

til sin celle. Der blev ikke flere hospitalsbesøg.

Schmidt anmodede straks om en samtale, og så sagde

„**tror naturligtvis ikke, De vil forsøge at stikke af, men det kunne være, at andre ville befri Dem med magt, og det kan vi ikke udsætte os for.** Skipperen kikkede lidt på inspektøren, så sagde han: „Jeg skal sige inspektøren, at jeg kan komme ud af dette fængsel, så snart det passer mig”. „Nå, mener De det”, sagde

forbi.

Hvem sladrede til inspektøren?

Schmidt har senere fortalt, at han fik meddelelse gennem en fængsels

betjent om, at man gerne ville befri ham med magt, hvis han ønskede det. Det sagde Schmidt nej til, bare han fik lov at komme ud, inden krigen var forbi. Det løfte fik han. Derimod fik han ikke at vide, hvorledes det var gået til, at flugtplanen var blevet røbet for

angav Schmidt til tyskerne, likvideret.

Meddelelsen om løsladelsen den 30 april 1945 fik Schmidt af

forsorgssekretæren, der kom ind til ham og sagde: „Der er kommet et telegram fra fængselsdirektøren om, at De skal løslades. Hvad siger De til det, Schmidt”? „Jeg siger, at det var sandelig også på på tide”, svarede skipperen og så var der ikke mere snak om den ting. Han pakkede sine få ting, ordnede sin afregning og forlod fængslet.

Løsladelsen foregik i disse dage for 25 år siden. Schmidt blev i Horsens så længe, at han oplevede byens private befrielsesfest. Senere tog han hjem til Drejens, men måtte gå under jorden de sidste dage, beset telsen varede, fordi Hipo-folk var ude efter ham.

P. N.